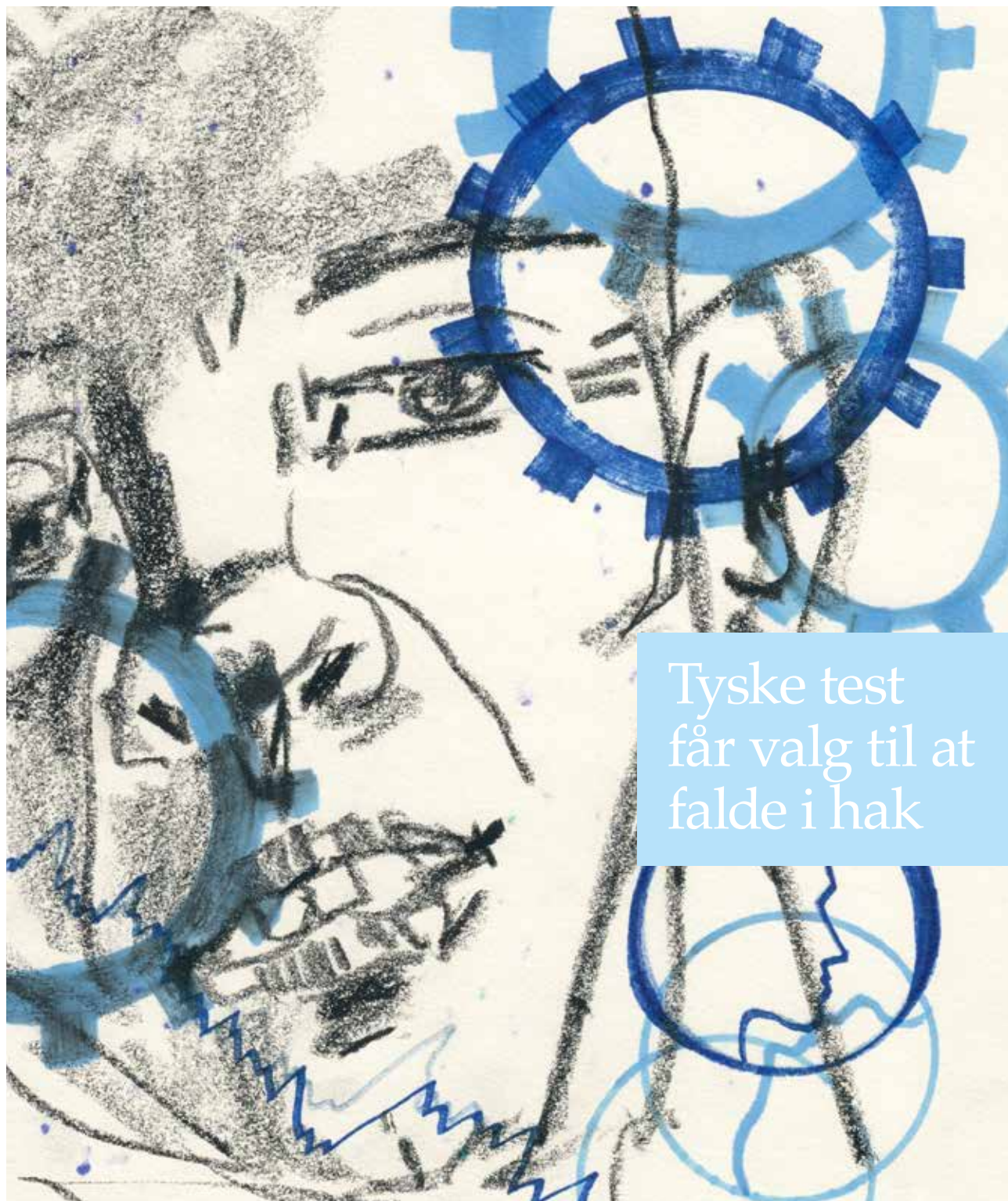


MAGASIN TIL VEJLEDERE

VEJLEDEREN

3 SEPTEMBER/OKTOBER 2022



Tyske test
får valg til at
falde i hak

TEKST //

KARINA MEINECKE

FORMAND FOR DANMARKS VEJLEDERFORENING



Vejledningens dag

Vi vil hylde vejledningen og vejlederne. Vi vil gøre opmærksom på den forskel, vejledning kan gøre for mennesker, i forskellige faser og overgange i livet.

I Danmarks Vejlederforening har vi derfor valgt at udnævne 1. februar til Vejledningens dag. Første gang i 2023.

Vi opfordrer alle, der arbejder med vejledningsområdet til at gøre opmærksom på vejledning den dag, ved at skrive debatindlæg, kontakte medier omkring indslag om vejledning, oversvømme de sociale medier med gode beretninger eller tage med på konference.

I forbindelse med Vejledningens dag har vi nemlig indgået et samarbejde med Københavns Professionshøjskole, om at lave en konference den 1. februar 2023

i København. Dagens tema vil være: At høre til. At høre til i samfundet, på arbejdsmarkedet, i fællesskabet, på uddannelsen, i skolen, at høre til i vejledningen...

Vi ønsker en konference, hvor vejlederne kommer til orde, og får mulighed for at holde workshops for grupper. På den måde kan vi få inspiration og lære af hinanden, samt få øje på vejledningens mange opgaver og styrker.

>> Vi har valgt at udnævne 1. februar til Vejledningens dag.

Vi drømmer om en mangfoldighed af workshops fra mange områder af vejledningen. Vi inviterer derfor alle vejledere til at byde ind med at holde en times workshop om noget, der passer til temaet, og som I brænder for, har udviklet eller som I synes der mangler fokus på. Skriv til os på formand@danmarksvejlederforening.dk, med en kort beskrivelse af, hvem I er, hvad jeres workshop skal indeholde og hvad I gerne vil have at jeres deltagere får ud af det. Et udvalg af undervisere på

Diplomuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning fra KP og bestyrelsesmedlemmer fra Danmarks Vejlederforening ser det igennem og sammensætter et program.

Og til alle jer andre, sæt kryds i kalenderen og følg med på vores

hjemmeside og sociale medier. I nærmeste fremtid vil I kunne læse om, hvem der holder Keynote, hvordan I tilmelder jer og meget mere.

Til sidst vil jeg også gøre opmærksom på, at vi igen i år holder vores generalforsamling online. Det sker mandag den 21. november 2022, klokken 19.00. Se indkaldelse og dagsorden på vores hjemmeside og sociale medier.

VEJLEDEREN #3

September/oktober 2022

UDGIVER

Danmarks Vejlederforening
www.vejlederen.org

FORMAND

Karina Meinecke
formand@danmarksvejlederforening.dk
Tlf. 29250472

REDAKTION

Torben Elsig-Pedersen (ansv.)
Magasinhuset. www.magasinhuset.dk
redaktionen@magasinhuset.dk
Tlf. 40945740

BLADUDVALG

Helene Valgreen (formand)
Christina Rath
Karina Meinecke
Charlotte Knagh Trojahn
Dorte Berndt

SKRIBENTER

Mahmoud Monsour
Marie Halberstadt Nørgaard
Kristina Mariager-Anderson
Rie Thomsen
Randi Skovhus
Rita Buhl
Maria Solhøj Madsen
Karina Meinecke
Torben Elsig-Pedersen

ABONNEMENT

Marie Nordskov Nielsen
marie.nordskov.nielsen@sol.dk
Tlf. 22834072

ANNONCER

AC Annoncer,
Allan Christensen
Tlf. 21725939
ac@ac-annoncer.dk

LAYOUT

Peder Lund

WEB

Stine Valgreen
stine@danmarksvejlederforening.dk

UDGIVELSER

#1: 1. marts 2022
#2: 16. maj 2022
#3: 26. september 2022
#4: 1. december 2022

Deadline ca. tre uger før udgivelse.

TRYK

PE Offset A/S
ISSN-nr.: 1604-584X

FORSIDEILLUSTRATION:

Sidse Elsig

05

SIDEN SIDST //

Nyt om uddannelse, job og vejledning

08

IO SKARPE //

Boss Ladies vil bryde tabuer om køn

12

TYSKLAND //

Vejlederne tester unge til den rigtige uddannelse

16

TAMU //

Markant effekt for udsatte

18

SABBAT //

Dannelse på rejsen

22

KLUMMEN //

Trivsel skabes i fællesskab

20

PROFILER //

Unge vælger ikke som samfundet ønsker

26

3XR //

Det ukontrollerbare

30

EFTERTANKEN //

Reglerne kontra den enkeltes situation

>> DEN VISE VEJLEDER FØRER
MIG IKKE IND I SIT EGET
VISDOMSHUS, MEN LEDER
MIG TIL MIN EGEN KLOGSKABS
DØRTÆRSKEL.

SØREN KIREKEGAARD



08

Nina Groes vil bryde tabuer og stereotyper omkring pigers valg af håndværksfag. Vejledningen har en central rolle, hvis fastlåste opfattelser skal ændres.



12

Kan en test vise, om du vil få et godt liv med håndværksfag? I Tyskland bruges test i vejledningen, når unge vælger uddannelse.



20

UU vejleder Susan Tangrid lever med civil ulydighed, når hun insisterer på, at flere unge har brug for vejledning.

maritim student

FREDERIKSHAVN GYMNASIUM & MARTEC

HF & STX

En **afvekslende, AKTIV**
og **anderledes** UDDANNELSE
med **SKUMSPRØJT**,
oplevelser og **sammenhold**



Maritim Student er en gymnasial uddannelse, der veksler mellem undervisning på Frederikshavn Gymnasium og MARTEC, hvor vi kombinerer en HF- eller STX-eksamen med den praktisk orienterede maritime grunduddannelse til skibsassistent. Allerede efter den afsluttende eksamen er man kvalificeret til at tage arbejde til søs i handelsflåden.

Sport, studiejob og oplevelser for livet

To gange om ugen, mellem 8.00-10.00, kan man vælge om man vil dyrke sport eller arbejde i en af byens maritime virksomheder. Med i uddannelsen er også et spændende togt med Skoleskibet DANMARK.

Læs mere på maritimstudent.dk og martec.dk eller kontakt Jan Bjeldbak, uddannelsesleder på Frederikshavn Gymnasium, på telefon 98 42 44 33 eller mail jb@frhavn-gym.dk for at høre om uddannelsen.

Hvorfor vælge Maritim Student?

- ✓ Fuld HF- eller STX-eksamen
- ✓ Anderledes, aktiv og afvekslende uddannelse
- ✓ Togt med Skoleskibet Danmark
- ✓ Studiejob og sport i skoletiden
- ✓ Trygt studiemiljø og hyggeligt skolehjem
- ✓ Kvalifikationsbevis som skibsassistent
- ✓ Merit til de videregående maritime uddannelser
- ✓ Adgangsgivende til de videregående uddannelser på erhvervsakademi-, professions- bachelor- eller universitetsniveau



Aabenraa har succes med håndholdt indsats

Et forløb for udsatte unge har i 2021 hjulpet en stor del af målgruppen i arbejde eller uddannelse. Som en del af Aabenraa Kommunes KIK-projekt har indsatsen VP+ hjulpet udsatte unge i job eller uddannelse i 2021. I 2022 fortsætter indsatsen, der gennem virksomhedspraktik, vejledning og coaching skal ruste unge mellem 15-24 år til et liv på arbejdsmarkedet. Målgruppen er hovedsageligt unge, som er i en gråzone mellem Særligt Tilrettelagt Uddannelse (STU) og Forberedende Grund Uddannelse (FGU).

I 2021 deltog 25 unge i forløbet, hvor de i over cirka et halvt år er i virksomhedspraktik hos lokale virksomheder i tre-fire dage i ugen, mens de i en-to dage i ugen deltager i gruppeforløb, hvor de får coaching og vejledning i alt fra sociale relationer til livet på arbejdsmarkedet. Der er i indsatsen desuden mulighed for opkvalificering af skolefærdigheder, lige som der også er sat tid af til fysisk træning, som kan sikre mere overskud i en travl hverdag på arbejdsmarkedet eller uddannelse.

Af de 25 er 14 unge allerede nu selvforsørgende, og det forventes, at flere kommer i gang med en uddannelse efter sommerferien.

Når forløbet er slut, så fortsætter de unge i et efterværn, hvor de bliver guidet og støttet i at holde fast i de gode resultater, de har opnået. Efterværnet er med til at sikre, at de unge fastholdes i det arbejde eller den uddannelse.



Furesø firedobler tilslutningen til SOSU-uddannelser

Siden 2018 har Furesø Kommune firedoblet antallet af unge og voksne, der uddanner sig inden for SOSU-faget. Det har de formået blandt andet ved at gøre uddannelsen mere attraktiv og søge bredt i befolkningen. Furesø Kommune havde i 2018 en tilslutning til social- og sundhedsuddannelserne på 21 personer. Det tal er nu 94.

Kommunen har gjort uddannelsen mere attraktivt ved at tilbyde uddannelse, praktikpladser og lønnet praktik. Man får en uddannelsesløn, mens man går på skole og arbejder for kommunen.

Akademikere har svært ved at forklare, hvad de kan

Mange nyuddannede akademikere oplever, at de har svært ved at bruge deres uddannelse. Fire ud af 10 nyuddannede akademikere oplever, at overgangen til arbejdsmarkedet er svær. For hver fjerde af dem er årsagen, at de ikke bruger meget af det, de har lært på uddannelsen.

Blandt dem, der oplever, at overgangen er svær, svarer hver fjerde, at de mangler kompetencer eller ikke bruger det, de har lært på deres uddannelse. Mere end hver tredje begrundet det med, at de har svært ved at forklare arbejdsgivere, hvad de kan.

Kigger man på tværs af de fem hovedområder på universiteterne, er udfordringen særligt markant for kandidater fra humaniora og samfundsfag. Her svarer mere end halvdelen, at tærsklen fra studielivet til arbejdsmarkedet er svær at krydse.



Sabbatister dropper studievejledningen

Når den beskidte studenterhue efter festerne er smidt hen i hjørnet, og hverdagen melder sig, går kun 12 procent af de nye studenter i Ringkøbing-Skjern Kommune i gang med en videregående uddannelse. 88 procent holder minimum ét sabbatår, og det placerer Ringkøbing-Skjern Kommune i toppen over kommuner i Region Midtjylland, hvor flest unge tager flere sabbatår.

Nogen holder ét sabbatår - andre holder flere. Hidtil har man mest fokuseret på antallet af sabbatår - men ingen har rigtig undersøgt, hvorfor de unge vælger, som de gør. Hvorfor vælger de at holde sabbatår? Hvorfor holder nogen fem sabbatår?

De svar har Ringkøbing-Skjern Kommune nu forsøgt at finde. Der ligger derfor en ny undersøgelse med fakta og interviews med otte nøje udvalgte interviewpersoner, der blev studenter i 2017, 2018 og 2019.

For eksempel fortæller de unge, at de "zoner ud", når der er kollektiv studievejledning til en morgensamling på gymnasiet. Hvis de allerede har besluttet, at de vil have sabbatår, så føles studievejledningen ikke relevant for dem. Her kan det måske være en ide at ændre studievejledningen, så den ikke kun henvender sig til de 12 procent, der vil fortsætte direkte på videregående uddannelse.

Undersøgelsen viser også, at sabbatisterne ikke tror, at studievejledningen gælder for dem, der er uafklarede. De tror, ifølge undersøgelsens resultater, at studievejledningen kun er for dem, der ved præcist, hvad de vil. Der er derfor flere emner at tage fat på, når det kommer til, hvordan man bedst hjælper de unge videre fra en studentereksamen og hen mod videregående uddannelse.

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Der er piger som ikke tør sige højt, at de drømmer om håndværksfag

Nina Groes, stifter og direktør i Boss Ladies, arbejder på at bryde tabuer og stereotyper omkring pigers valg af håndværksfag. Vejledningen har en central rolle, hvis fastlåste kulturer og opfattelser skal ændres.

01: Hvad er jeres mission i Boss Ladies?

Vi ønsker at få brudt med kønsstereotyperne i forhold uddannelsesvalg og arbejdsmarked og derfor målretter vi vores indsats mod de mest kønsskæve brancher som håndværk, industri og det maritime område. For eksempel udgør mænd 94 procent af arbejdsstyrken i nogle håndværksfag. Når der er en så lille andel af kvinder i et fag, bringer det en masse udfordringer med sig for den enkelte kvinde, som ønsker at gå ind i faget. Det giver også problemer for de kvinder, som allerede er i faget. Kvinderne bliver pionerer på et felt og skal altså selv bryde med fordomme. De mødes af en række udfordringer af en helt anden kaliber, end vi ellers møder på vores arbejdsmarked. Vores mission er at bane vej for kvinderne.

02: Piger vinder stærkt ind med overrepræsentation på mange akademiske uddannelser, drengene sakker bagud i skolen. Ville det ikke være bedre at arbejde for begge køns lige muligheder?

Det gør vi også på den måde, at vi har fokus på at åbne perspektiverne omkring valg af de typer uddannelser, som de unge i dag ikke ved findes. På den måde handler det om at åbne muligheder i den enkeltes liv. Og ja, det er lige så vigtigt at arbejde med drengenes tilsvarende kønnede udfordringer, for der er heller ikke mange drenge som vælger jordemoder, sygeplejerske eller sosu-assistent. Så der er tilsvarende behov for drengene, og det er der heldigvis andre som arbejder med. I Boss Ladies har vi specialiseret os i at arbejde med f.eks. håndværksfag og brancher i industrien. Der er kun et par procent piger på en række af disse fag og pigerne ved for eksempel ikke at fagene findes.

03: Hvad kendetegner jeres rollemodeller?

Det er kvinder, som har valgt for eksempel håndværksfag. Når vi interviewer dem, så viser det sig, at de næsten alle har haft en far, der er håndværker og at han har taget dem med ud for at løse opgaver. Det er på den måde, de har fået øjnene op for faget. Det viser, at hvis du som pige ikke er direkte i familie med en håndværker, så aner du sandsynligvis ikke faget findes og at det er en mulighed for dig.

04: Hvordan arbejder I?

Vi arbejder ud fra et 360 graders perspektiv, for man er nødt til at have et meget helhedsorienteret blik på udfordringerne, når vi har at gøre med et felt som er historisk stagneret og ikke har rykket sig de sidste 30-40 år

Derfor er vores arbejde for eksempel målrettet mod piger i folkeskolen, hvor de kommer ud og oplever nogle af de her fag, og møder grand voksne kvinder, som er beskæftiget i fagene. Vi arbejder med de selvfortællinger, der skabes blandt pigerne om, at de ikke er dygtige til STEM fag (Science, Technology, Engineering, Mathematics), selvom pigernes kompetencer faktisk er lige så gode som drengenes. Derfor skal vi arbejde med pigernes egen opfattelse og deres selvtillid. Vi tilbyder flere steder i landet derfor Boss Ladies Garage, hvor det er muligt for pigerne at gå til håndværksfag i deres fritid, lidt ligesom man går til fodbold eller spejder. På den måde møder pigerne megaseje rollemodeller, og oplever, at de kan mere end de ellers gik og troede.

05: Hvordan arbejder I med vejledningen?

Mange piger møder også i vejledningen og i familierne den med, at hvis du er kreativ, så skal du nok arbejde

med design og først lige i gymnasiet. Derfor arrangerer vi også gratis kurser for uddannelsesvejledere og andre fagprofessionelle, fordi det er afgørende at arbejde med kønsbevidsthed i forhold at også uddannelsesvejledningen lykkes med at brede uddannelsesmulighederne ud.

06: Hvordan kan vejlederne skubbe på i folkeskolen og hvad kræver det af vejledningen?

Vi ser alle sammen verden igennem briller, der er stillet ind på den kultur, vi er vokset op i. Vi har nogle ubevidste fordomme. Selv om vejlederne er megapassionerede, så er risikoen også, at de præsenterer en halv palette af muligheder for både pigerne og drengene. Det betyder, at hvis pigerne er kreative, så føles det mere oplagt at foreslå designer end håndværkerfaget, og har pigerne høje karakterer, bliver de vejledt mod gymnasiet. I mange tilfælde skyldes det jo, at de fx kender den vej bedre end håndværkerfaget og ikke kender til graden af kreativitet i de forskellige håndværksfag eller sågar forbinder den uddannelse med visse stereotyper. Den tankegang er med til at forstærke udfordringerne, for det betyder jo også, at erhvervsskolerne får et stempel som en skoleform, man ikke søger, hvis man er kvik og slet ikke hvis man er pige. Jeg synes, vejledere og lærere har en opgave i at give mere prestige til de piger, der går imod strømmen og foretager utraditionelle uddannelsesvalg. Faktisk møder vi piger, som drømmer om håndværksfag, men som ikke tør sige det højt, fordi de også gerne vil kunne være stolt af at fortælle, hvilken uddannelse de overvejer.



Nina Groes oplevede i sin skoletid, hvordan det er at være pige og ikke helt passe ind i fortællingen om, hvordan en pige bør være og hvilke uddannelser hun skal vælge. I dag er hun direktør i Boss Ladies, der arbejder for at bryde med kønsstereotyperne i skole og vejledning.

07: Hvad bør erhvervsskolerne ændre på for at bryde kønsstereotyperne?

Der findes ikke et quick fix, for vi taler ind i strukturer, der har været sådan i mange år. Måderne man gør tingene på er meget fastlåste. På den måde kan erhvervsskolerne ligne samfundet som det så ud for årtier siden. Der er brug for gennemgribende forandringer, hvor man skal gå systematisk til værks. Erhvervsskolerne skal kigge på kommunikationsmaterialer, sociale medier og hjemmesider. Husker man en bred repræsentation? Er der billeder af kvindelige elever og lærere? Hvordan præsenteres skolen til forældrearrangementer og åbent-hus-dage? Er det kvindelige elever, som viser rundt? Tager man godt imod, når de starter på skolen, er det sjovt at være på skolen og er der fællesskab – også for pigerne? Der skal også tænkes i andre pædagogiske perspektiver, når der sidder en pige i klassen.

Vi har set, at de skoler som arbejder målrettet med det, også formår at ændre optaget, og de får et lavere frafald. Men det kræver mod, for skolen og medarbejderne skal gøre noget markant anderledes end de plejer. Og så kræver det grundighed.

Også ministeriets egen portal – Uddannelsesguiden – hvor mange unge søger information indeholder stort set kun billeder af mænd, når det handler om erhvervsuddannelser, industri og maritime fag. Vi har fundet 2 billeder af kvinder på disse sider. Det er ellers et nemt greb at sætte nogle billeder af kvinder på siderne med erhvervsfag, men det er ikke et greb man benytter sig af. Resultatet er, at man sender et signal om, at der kun går drenge på de uddannelser.

08: I Boss Ladies materialer er en del fokus på seksuel chikane på erhvervsuddannelser. Hvordan ser udfordringerne med seksuel chikane ud på erhvervsskolerne?

Der er et udtalt problem med seksuel chikane. En relativ ny undersøgelse viser, at omkring hver 6. elev på erhvervsskolerne og FGU oplever uønsket seksuel chikane. Når kulturen er sådan, så er det også meget vanskeligere at sige fra, når man sidder som eneste pige i klassen, for der er ikke så mange andre at tage kampen sammen med.

09: Hvad er jeres forslag til at dæmme op for seksuel chikane?

Der er behov for at arbejde på stærke fællesskaber for kvinderne på de her uddannelser, så pigerne ikke står alene. Der skal være et arbejde om at bevidstgøre pigerne om deres rettigheder, så de ikke står alene, hvis de oplever seksuel chikane. Det er vigtigt, at skolerne arbejder med kulturen. Vi tilbyder på vores hjemmeside en vidensbank til skolerne om, hvordan de kan arbejde med professionsetik, hvordan de kan omsætte deres værdier til hverdagen og hvordan de fx kan skabe en whistleblowerordning med mere. Det handler om at forebygge og skabe en ny kultur.

10: Hvordan oplevede du din egen vejledning?

Hele inspirationen til at starte arbejdet med Boss Ladies springer faktisk ud af min egen folkeskoletid, for jeg oplevede selv at være et barn, der faldt lidt uden for normen. Jeg oplevede, hvad kønsstereotyperne betyder, hvis man ikke er helt som flertallet. Jeg var karseklippet, sloges med drengene i frikvartererne og havde det svært i skolen, også fagligt. Dengang var jeg for lille til at forstå, hvad der var på spil, men jeg kunne jo mærke følelsen af at være uden for, og jeg mærkede presset om, hvad der passede sig for en pige. Samtidig fik jeg tidligt en stempling om, at jeg ikke var egnet til gymnasiet. Det satte sig som en oplevelse af ikke at være god nok. Det er virkelig hårdt i 9. klasse at mærke, at man ikke er god nok, at der er en masse ting, man ikke har adgang til. Det havde været bedre, hvis jeg gennem vejledningen var blevet støttet i at få åbnet for nogle muligheder.

For mig gik det hele alligevel. Jeg tog 10. klasse og kom derefter i gymnasiet og blev senere sociolog fra RUC.

Men det var virkelig hårdt i en periode, og jeg er meget bevidst om, at alle ikke er lige så privilegerede som mig. For der er mange piger, som har brug for anerkendelse, at nogle fortæller dem, at de er seje og dygtige, og at der er andre uddannelsesveje end dem, som piger vælger flest.

VENNER FOR LIVET

På Halvorsminde dannes venskaber der kan holde hele livet. Her oplever de unge et stærkt fællesskab og en aktiv hverdag med masser af linjefag: Badminton, BageFabrikken, Bordtennis, Challenge, Dans, E-sport, Fitness, Fodbold, Håndbold, MedieFabrikken, Musik, Psykolog, Ridning, Spring, Svømning, Træ og metal.

Vi tror på talentet i dig.



RING OG BOOK EN

RUNDVISNING

98 92 12 22



HALVORSMINDE
EFTERSKOLE OG FRI FAGSKOLE

Fritidsjob skærper unges erhvervsinteresse

Flere undersøgelser viser, at unge har større sandsynlighed for at tage en uddannelse eller være i beskæftigelse senere i livet, hvis de har haft et fritidsjob. Et projekt i Viborg Kommune med støtte fra Den A.P. Møllerske Støttefond skal derfor sikre, at flere virksomheder åbner dørene og giver 13-17-årige mulighed for at få den første kontakt til arbejdsmarkedet.

Men der er mange regler at holde styr på, når en virksomhed ansætter en ung mellem 13 og 17 år i et fritidsjob. For nogle virksomheder virker reglerne så komplicerede, at de ikke orker at sætte sig ind i dem, og derfor lader de helt være med at ansætte unge under 18 år.

Det er en skam, mener formand for Beskæftigelsesudvalget i Viborg Kommune, Anders Bertel. Ifølge ham går arbejdsgiverne glip af en oplagt chance for at gøre netop deres virksomhed attraktiv for fremtidens arbejdsstyrke.

»I mange brancher vil kampen om at sikre sig de rigtige medarbejdere med de rette kompetencer fortsætte mange år ud i fremtiden. Her vil de virksomheder, som de unge kender i forvejen fra et fritidsjob, have en fordel,« siger han.

Som led i "Sammen om Fritidsjob" er der ved at blive opbygget et korps af frivillige erhvervsmentorer. De skal hjælpe med at gøre op til 1.000 virksomheder i kommunen på tværs af otte forskellige brancher opmærksomme på værdien af at skabe fritidsjob.



Sårbare unge får 60.000 kroner til eksperimenterende hjælp

Randers og Herning kommuner vil i de kommende tre år tilbyde i alt 80 sårbare unge at finde deres egen vej videre i livet - og stille både netværk og penge til rådighed for, at de kan lykkes.

De to kommuner introducerer såkaldt 'kollektive ungebudgetter', hvor små grupper af unge får stillet op mod 60.000 kroner til rådighed, som de selv må styre og bruge på, hvad de vil.

Tilbuddet med kollektive ungebudgetter er det første af sin art i Danmark. Projektets grundidé med at give udsatte borgere penge i hænderne til selv at skabe positive forandringer (gennem såkaldte 'cash transfers') er afprøvet med stor succes i mange udviklingslande.

Det eneste kriterie er, at deres valgte investeringer og aktiviteter kan være med til at skabe et nyt og bedre afsæt til job og uddannelse. De unge får også hjælp til at skabe nye forbindelser til spændende mennesker og initiativer i deres lokalområde, som de gerne vil lade sig inspirere af.

Lav løn får unge til at droppe pædagoguddannelsen

Optaget på pædagoguddannelsen styrtdykkede i år, og langt færre unge har pædagoguddannelsen som deres førsteprioritet. Udsigten til en for lav løn er med til at afholde mange fra at blive pædagog, viser undersøgelse.

Flere unge ville overveje pædagoguddannelsen, hvis lønnen var højere, viser en Epinion-undersøgelse for BUPL, som 1.198 16-20 årige har deltaget i.

Hver tredje af dem, som i mindre grad eller slet ikke kunne forestille sig at tage en pædagoguddannelse, svarer, at arbejdet som pædagog ikke giver nok i løn. Hver tredje ville sågar overveje pædagoguddannelsen, hvis lønnen var højere.

Teenagere søges til fritidsjob på plejehjem og ældrecentre

Ringkøbing-Skjern Kommune opretter juniorjob på ældrecentre, plejehjem og aktivitetscentre - og leder efter 14-17 årige, der har lyst til et fritidsjob med ludo og kortspil, saftvand, snak og hygge med de ældre beboere.

Formålet er dels at give de ældre nogle hyggestunder med unge mennesker - og at give unge muligheden for at få et givende fritidsjob.

Men juniorjob-ordningen skal også øge de unges viden om plejeområdet og dermed måske også deres lyst til at få en uddannelse og et arbejde i plejesektoren.

Ung, sensitiv og fuld af indre styrke



Er man sart, hvis man ikke kan klare en sjov kommentar eller en hård tone i skolen? Er man pivet, hvis man kan mærke sine følelser og sine grænser? Giver det respekt, hvis man kan jonglere hverdagen med skole, lektier, fritidsjob, venner og fester (tilsyneladende) uden at blive berørt af travlheden?

Hylder vores samfund et ungdomsliv, der ikke levner plads til sensitivitet og indre styrke?

Det er problemstillinger som belyses i bogen "Ung, sensitiv og fuld af indre styrke". er en bog, der sætter fokus på alle de kvaliteter, der er ved at have adgang til sin sensitivitet. Bogen er skrevet til unge, forældre og lærere, der ønsker at blive klogere på sensitive unge. Forfatter Grethe Lindbjerg beskriver udfordringer og styrker ved sensitivitet og giver råd til at udnytte alle de sensitive kvaliteter.

Kan du være bekymret for de **unges** fremtid?

TÆNKER du at uddannelse er vigtig?

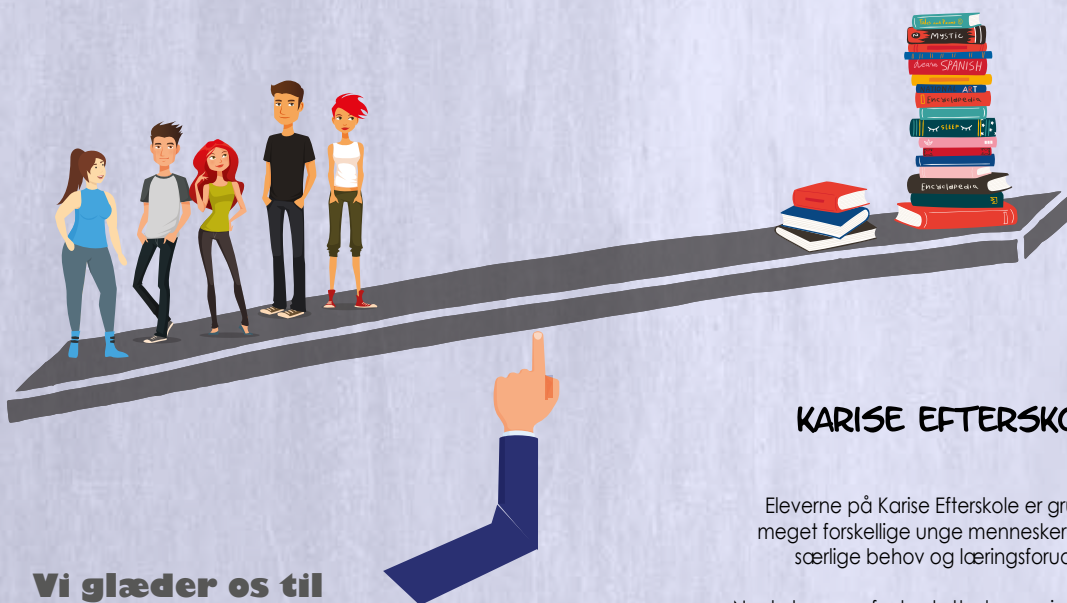
Mener du at **tryk** og **struktur**
er vigtig for læring?

TROR DU PÅ AT ALLE HAR RET TIL ET


LIGE VÆRDIGT **ungdomsliv**?
VIL du gerne hjælpe de unge


til at opdage og udnytte deres **potentiale**?


VED DU AT **KARISE EFTERSKOLE** HAR SPECIALISERET
sig i at arbejde med **Unge med særlige behov**?



**Vi glæder os til
at høre fra dig....**

 56 76 74 00

 kontor@kaef.dk

 Rønne Alle 7 • 4653 Karise

KARISE EFTERSKOLE 

Eleverne på Karise Efterskole er grundlæggende meget forskellige unge mennesker med forskellige særlige behov og læringsforudsætninger.

Nogle kommer fra beskyttede specialskolemiljøer, mens andre har fungeret i den almindelige folkeskole.

Fælles for dem alle er, at de har mod på at blive mere selvstændige, få nye venner og blive en del af

et unikt fællesskab.

Læs mere om efterskolen på vores hjemmeside

www.kariseefterskole.dk

FENSKÆR

EFTERSKOLE

**PRAKTISK/MUSISK OG PRØVEFRI
SPECIALEFTERSKOLE**

Kollegievej 5B
Nr. Nisum
7620 Lemvig
tlf. 9789 1177
post@fenskaer.dk

Læs mere på vores hjemmeside:
www.fenskaer.dk

GØDVAD

efterskole

Et særligt tilbud til særlige elever



Et godt
ungdomsliv
til alle

Gødvad Efterskole er for elever
med særlige behov eller generelle
indlæringsvanskeligheder.

[Se mere på goed.dk](http://goed.dk)

Gødvad Efterskole | Stavangervej 2 | 8600 Silkeborg
Tlf. 86 82 08 11 | info@goed.dk | goed.dk

EN SPÆNDENDE UDDANNELSE



STU

Glæde og faglig motivation
er i centrum på Glad Fagskole.

Prøv en uges praktik på en af
vores faglinjer:

Teater, Medie, Dyrepasser,
Håndværker, Animation, Køkken.

Kontakt:

København +45 21 84 04 37
christina.barr@gladfonden.dk

Esbjerg +45 23 69 19 35
sanne.h@gladfonden.dk

Aabenraa +45 40 50 09 57
kristian.pm@gladfonden.dk

Ringsted +45 40 27 91 11
sacha.lw@gladfagskole.dk

gladfagskole.dk

GLAD

TEKST //

MARIE HALBERSTADT NØRGAARD,

CAND.PÆD. I SOCIOLOGI OG DIPLOM I UDDANNELSES-, ERHVERVS- OG KARRIEREVEJLEDNING

I Tyskland er test et nyttigt redskab i vejledningen

Tyskerne tester – og det virker. Her et indblik i, hvad vi måske kan lære af at se vores praksis lidt udefra? Et længere ophold i Sydtykland har fået Marie Halberstadt Nørgaard til at udfordre vores egen vejlederpraksis. For tyskerne har andre redskaber i værktøjskassen.

Det er ofte når vi møder det der er anderledes end os selv, at vi udfordres på hvor vi selv står. Ved at turde møde og gå i dialog med det fremmede bliver vi klogere, ikke kun på den anden, men ofte også på os selv og vores egen praksis.

Igennem de sidste to år har jeg, med min vejlederrygsæk, været på opdagelse i Sydtykland i dele af det Bayeriske uddannelsessystem. Mange ting er let genkendelig fra Danmark, vi er jo naboer, så det har ikke været svært at indgå. Opgaverne er de samme; unge står, ofte forvirrede og af og til frustrerede overfor valg, som bliver tillagt stor betydning. De mangler overblik, viden og ikke mindst indsigt i sig selv og forestillingsevnen til hvordan det passer ind i en uddannelses- og jobfremtid. Vejledere forsøger at informere, støtte og vejlede i valgprocessen. Vejlederne er samtidig oftest ansat af det offentlige, der har sine dagsordener; mangel på erhvervsfaglig arbejdskraft og indlejrede værdier om uddannelse til gode produktive arbejdstagere.

Men hvordan selve vejledningen udføres, hvilke værktøjer, der i praksis er i værktøjskassen, er til gengæld forskelligt.

Praktik

I Bayern kommer mange elever en del i erhvervspraktik allerede i 7-9. klasse. I skolen deles eleverne efter Grundschule, der går til 4. klasse. Opdelingen sker i 3 niveauer, det teoretiske Gymnasium der går til 12. kl. og de mere praksistunge, erhvervsuddannelsesrettede Reals-

chule og Mittelschule, der går til 9. eller 10. klasse. I Real- og Mittelschule er der flere to-ugers praktikperioder i virksomheder. Virksomhederne er mange steder godt gearret til at modtage eleverne. På den måde har selv helt unge elever efter 9/10. kl. faktisk et cv og nogle erfaringer, ikke bare fra uddannelse men også fra flere arbejdspladser, som de kan bruge i deres valg af videre uddannelse.



Marie Halberstadt Nørgaard er mangeårig vejleder på produktionsskole og EGU, nu på opdagelse i det Bayeriske uddannelsessystem.

Test som værktøj

Da jeg deltog i et kursus i uddannelsesvejledning "Weiterbildung zum Berufswahlcoach", tilrettelagt for vejledere i hele Tyskland, var indholdet på to af de fire kursusdage testværktøjer. Vi fik gennemgået en lang række forskellige onlinetests. Nogle tests fokuserer på kompetencer og intelligens og afprøver disse via en stribe opgaver indenfor forskellige områder. Andre af testene fokuserer mere på personlighedstypologier af forskellig observans. Nogle tager udgangspunkt i interesser og tilbøjeligheder. Andre igen forsøger at kombinere det hele. Fælles for dem er, at de alle ender ud med forslag til mulige job- og uddannelsesområder.

Denne type tests bygger på den opfattelse at personlighed, intelligens og interesser er stabile ting, der kan måles, vejes og aflæses af en algoritme. Når de så er kortlagt, kan de parres med "det rigtige" job. Denne tilgang, hvor individet så at sige matches med det rigtige job, bygger på en positivistisk opfattelse, hvor man antager, at der til enhver personlighed eller intelligensprofil findes et rigtigt job. På den danske vejlederuddannelse lærer vi at forholde os kritisk til de forskellige værktøjer. Tests med specifikke resultater er ofte kritiseret for ikke at tage højde for den læreproces, det er at træffe valg og for at hæmme den enkeltes refleksion og ansvar for sin egen karriereplanlægning.

Jeg var derfor noget overrasket, da jeg erfarede, at man her bruger test som et af de mest almindelige redskaber. Når jeg har spurgt til det blandt vejledere,

unge og lærere, er jeg som regel blevet mødt med et "selvfølgelig – hvordan skulle man ellers vide hvilke af de mange muligheder der passer til mig?". Med andre ord er det et meget udbredt værktøj, der synes at virke for vejlederne i Bayern. Jeg har derfor været på jagt efter fordelene ved at bruge test. I det der er anderledes end hos os, gemmer der sig måske en dybere forståelse af, hvordan vi selv arbejder og måske nogle bud på forbedringer?

Mindre individualiserende?

Mange danske unge oplever uddannelsesvalget som stress- og angstfyldt. De er bange for at vælge forkert. Måske kan den mere bløde og åbne tilgang vi ofte har i Danmark: "Hvad drømmer du om?" føre til at mange har en opfattelse af, at valget udelukkende er deres og helt frit. Dermed er det også deres ansvar at vælge rigtigt. Fiaskoen hvis det ikke lykkes, enten fordi evnerne ikke rakte til drømmen eller fordi det bare ikke var det rigtige, bliver desto større for den enkelte.

Når du frit kan vælge, bærer du også ansvaret og skylden, når det vakler eller ikke lykkes. De tyske unge er selvfølgelig også påvirkede af at skulle vælge, men jeg kan forestille mig, at et valg truffet efter at være bakket op af en test, er lidt mindre individualiseret. Skulle et valg vise sig ikke at holde, kan det også skyldes testen, den unge står ikke helt alene med valget, og dermed opleves ansvaret for fiaskoen måske ikke helt så hårdt? Min tese lader sig ikke så let verificere, men jeg tror en



Når tyske unge gennemgår en af de online tests, der indeholder en færdighedsafklaring, får de kun foreslået uddannelser, der er realistiske. Det betyder en lettelse i deres søgning, hvor de ikke bruger unødige ressourcer på uddannelser, der ikke er realistiske for dem at tage. Tilmeld får de ofte foreslået uddannelser, de slet ikke havde tænkt på.

>> Denne type tests bygger på den opfattelse at personlighed, intelligens og interesser er stabile ting, der kan måles, vejes og aflæses af en algoritme. Når de så er kortlagt, kan de parres med "det rigtige" job.

mindre individualiseret tilgang til valget kan lette processen for nogle unge.

Effektivitet og konkrete, realistiske og måske overraskende muligheder

I en vejledningsvirkelighed, hvor den individuelle vejledning kun er de få forundt, er majoriteten overladt til onlineværktøjer. Det er virkeligheden både i Danmark og Tyskland. Det er super interessant, at se forskellen på værktøjskassen på UG.dk og testene på det tyske Arbeitsagentur, Chek-U. Hvor de danske er eksempler på onlineværktøjer, der understøtter selvrefleksion og karrierelæring, er de tyske en række test, der ender med konkrete forslag.

Jeg har talt med flere unge på Boki, Städtische Schule zum Berufs Vorbereitung (BVJ), der har en målgruppe svarende til Forberedende GrundUddannelse (FGU) i Danmark. De var alle enige om, at testene for dem havde givet nogle konkrete idéer at arbejde videre med. Én af de unge fortalte, at testen havde foreslået elektriker, hvilket hun ikke selv havde tænkt på, da ingen i hendes familie arbejdede med den slags og at det ikke er så almindeligt for en pige. Men hun syntes om idéen og ville nu prøve en praktikperiode indenfor feltet. Hun mente ikke, at hun selv ville være kommet på at prøve elektriker. Dette er et eksempel på, at et testresultat er mindre traditionelt tænkende og ikke har fastlåste tænkemønstre eller fordomme at trækkes med.

Mange af de unge på Boki har ikke de bedste oplevelser med sig fra skolesystemet og har ikke de alment faglige forudsætninger for at tage en akademisk uddannelse. Når de gennemgår en af de onlinetest, der indeholder en færdighedsafklaring, får de kun foreslået uddannelser, der er realistiske. Det betyder en lettelse i deres søgning, hvor de ikke bruger unødige ressourcer på uddannelser, der ikke er realistiske

for dem at tage. At de Ikke konstant bliver mindet om de uddannelser i skoven af muligheder, de ikke kan klare, kan måske bidrage til mere klarhed og skærpe fokus på de realistiske muligheder. Via testen indsnævres valg til de realistiske muligheder. Oplevelsen af at man bare kan vælge frit på hele paletten er mindre. Og den stress, der følger med formindskes måske? Energien kan bruges på reelt at afprøve de realistiske muligheder i f.eks. praktikker.

Som vejleder, uddannet i det danske system, kan jeg selvfølgelig ikke lade være med at spørge om testen ikke kan risikerer at overse, hvad der kunne ligge af udviklingsmuligheder hos den unge? Desuden repræsenterer testene også kun en snæver uddannelses- og arbejdsmæssig forståelse af karrierebegrebet. Testene levner ikke rum for den bredere livsforståelse, hvor job og uddannelse tænkes som en del af et sammenhængende livsforløb. De vejledere jeg har haft lejlighed til at drøfte det med, bruger altid kun test til at åbne for den videre refleksion med de unge, ikke som færdige svar. Flere indvender også, at det er bedre at starte på noget man faktisk kan gennemføre end at have stor risiko for at falde fra.

Forberedelse, ord og refleksion

Dette leder mig til, at flere vejledere nævner testene som noget de bruger til at forberede sig til en vejledningssamtale med de unge, de lærer de unge hurtigt at kende og kan sætte mere præcist ind med information og vejledning. Enkelte nævner også, at testene hjælper de unge med at finde ord for, hvad de er gode til og hvad de kan lide. Det er ofte svært at få begreb om og endsiges formulere kompetencer, egenskaber og præferencer. Ved hjælp af testene får de unge ord og begreber foræret, som de kan bruge i deres videre valgproces.

Når man endnu mest har gået i skole, er det svært at forestille sig, hvordan

>> Et testresultat er mindre traditionelt tænkende og har ikke fastlåste tænkemønstre eller fordomme at trækkes med.



>> Jeg tror en mindre individualiseret tilgang til valget kan lette processen for nogle unge.

det er at udfylde et job. Hvordan kan det jeg kan og synes om passe ind? Mange unge har ikke forestillings- evnen til at se, hvordan de kan forme deres karriere. Flere af de tyske vejledere, jeg har talt med, ser testene som en god konkret hjælp for de unge til at begynde at forestille sig forskellige muligheder.

Generelt oplever jeg, at der i det tyske system er en mere positivistisk tilgang til karrierevejledning. Men der er be-

stemt også andre strømninger, for eksempel er kurserne i systemisk vejledning ofte overtegnede.

Jeg har bestemt fået et mere nuanceret blik på brugen af tests og er endnu engang blevet bekræftet i, at der er god læring om os selv i at møde det der er anderledes. Ved at forstå baggrunden for de anvendte metoder kan vi konstant justere vores praksis til gavn for de unge.





MUNKEGÅRDEN

VI STØTTER VED HVERT TRIN OP AD STIGEN

Uddannelses-, beskæftigelses- og botilbud til unge med særlige behov

Munkegården er en helhedsorienteret socialpædagogisk institution placeret midt i Danmark. **Linjeværksteder: Træ; Køkken; Orangeri med heste; Landbrug; og Motor- & Metal.**

- STU (Lov 564)
- Særligt tilrettelagte beskæftigelsestilbud (LAB §32)
- Bo-del med botræning (SEL §107)
- Kollegieboliger til unge, der kan klare sig i egen bolig
- Beskyttet beskæftigelse (SEL §103)
- Aktivitets- og samværstilbud (SEL §104)
- Socialpædagogisk Støtte (SEL §85)
- Ressourceforløb



Scan koden og se film om vores linjeværksteder www.munkegaarden.dk

kontor@munkegaarden.dk | tlf. 6444 1383



Foto fra metalværksted hos TAMU i Aalborg.

Uddannelse for udsatte unge har markant effekt

Unge med kriminalitet, misbrug og dårlig opvækst i bagagen bliver hjulpet videre af landets TAMU-centre.

Beskæftigelsesgraden er ca. 30 procent højere hos udsatte unge, der har gennemført en uddannelse hos TAMU (Træningsskolens Arbejdsmarkedsuddannelser), end hos en kontrolgruppe, der har mange af de samme baggrundskarakteristika som TAMU-eleverne. De ca. 30 procent er den såkaldte effektforskel, der er beregnet ud fra, at forskellen i beskæftigelsesgraden er 12 procentpoint i TAMU-elevernes favør det første år, efter at TAMU-eleverne har bestået deres forløb. Forskellen mellem de to grupper mindskes gradvist over de følgende fem år, men unge med TAMU-baggrund har gennem alle årene en signifikant højere beskæftigelsesgrad end kontrolgruppen. Det viser en analyse, som Oxford Research har foretaget for at afdække, i hvilket omfang TAMU hjælper socialt udsatte unge med at få en ny start på livet.

TAMU er en arbejdsmarkedsuddannelse for unge mellem 18 og 30 år, der

på grund af personlige og sociale vanskeligheder hverken er under uddannelse eller har tilknytning til arbejdsmarkedet. Hovedparten af TAMU's elever har haft problemer med dårlige opvækstvilkår, kriminalitet, misbrug eller psykisk sårbarhed. Det er en udsat gruppe unge, som meget mislykkes for, selv om alle kommuner kæmper med at finde de rigtige tilbud til dem.

Effekt af TAMU-forløb varer ved

Oxford Research har undersøgt, hvordan beskæftigelsessituationen er for unge, der har gået på et af Danmarks i alt seks TAMU-centre i henholdsvis 2009-2014 og 2015-2019.

Ser man eksempelvis på unge, der har gennemført en uddannelse hos TAMU i 2015-2019, var to ud af tre i job eller i gang med en uddannelse ultimo november 2019.

»Resultaterne viser, at TAMU's indsats over for de unge har en markant ef-

fekt, og at effekten varer ved. Ti år efter endt TAMU-uddannelse har godt halvdelen af de unge stadig tilknytning til arbejdsmarkedet,« siger direktør Emil Herskind fra Oxford Research.

Bør udvides til hele landet

TAMU's direktør Peter Staun Kastholm ærgrer sig imidlertid over, at det ikke er muligt for TAMU at hjælpe unge videre i hele landet.

»Vi er underlagt en stram mål- og rammestyling, som indebærer, at vi ikke kan udnytte den kapacitet, vi har på de nuværende seks TAMU-centre, heriblandt centret i Dragør. Derudover er vi afskåret fra at åbne nye TAMU-centre i de landsdele, hvor vi endnu ikke er til stede.«

ARBEJDER DU MED SÅRBARE UNGE?

RUND ÅRET AF MED FAGLIG UDVIKLING
FÅ EN PLADS PÅ ET AF ÅRETS SIDSTE **KURSER**

NOV 16.-17.

Undervisere:
Malene Klindt Bohni, Signe Rasholm
MIDDELFART

DIREKTE OG INDIREKTE SELVSKADE

Få redskaber til, hvordan du går i dialog med selvskadende unge om det, der ligger bag, samtidig med, at du passer på dig selv.

NOV 23.-24.

Underviser: Malene Klindt Bohni
MIDDELFART

DEN MOTIVERENDE SAMTALE

Lær at afholde motiverende samtaler med unge og hjælp den ønskede forandring på vej ved at støtte dem i deres overvejelser og tro på egne evner.

DEC 13.-14.

Underviser: Anne Stærk
MIDDELFART

NARRATIVE SAMTALER MED UNGE

Lær at bruge den narrative metode til at hjælpe unge i retning af nogle brugbare fortællinger og ståsteder i livet.

SPECIALISTER I SÅRBARE UNGE
WWW.GENERATORPP.DK

GENERATOR

PÆDAGOGIK & PSYKOLOGI



TEKST //

MAHMOUD MANSOUR

Nogle kalder 3 års sabbat spild af tid. For mig var det den bedste beslutning

Livet bør ikke kun handle om at skynde sig. Eller om at sammenligne sin succes med andres. Livet bør i langt højere grad handle om at komme ud af sin komfortzone, udfordre sig selv, møde forskellige kulturer, sætte livet i perspektiv og gøre ting uden for "Normen". Sådan siger Mahmoud Mansour, der efter 3 år sabbat nu begynder på jura.

Jeg har egentlig altid vist, at jeg ville læse jura, og min rejse bekræftede mig blot mere i det. Sabbatårene handlede mere for mig om, hvordan jeg bliver bedst klædt på til det. Det haster jo ikke. Jeg har ikke fået meget vejledning, jeg har egentlig selv forsøgt at vejlede eller selvudvikle på mig selv. Jeg har arbejdet inden for vidt forskellige sektorer, så jeg har fået en del arbejds erfaring. Det modner jo også, gør en mere ansvarsbevidst og giver mere selvdisciplin.

Jeg er sikker på, at man kan finde muligheder for selvudvikling og dannelse i Danmark, men jeg har altid følt, at mine svar lå uden for Danmarks landegrænser. Jeg har været en del ude at rejse, og det er nok det, der har givet mest pote på dannelsesaspektet. Jeg har været solorejsende, blot bestilt en enkeltbillet og egentlig ikke haft den store plan. Jeg har ladet mig rive med spontaniteten og vinden, og det har været en vild oplevelse.

Som solorejsende skal man ofte selv tage et aktivt initiativ for at lære nye mennesker at kende. Det kan være grænseoverskridende, men det bestyrker jo ens sociale kompetencer, gør en langt mere extrovert og modig. Når du heller ikke kender nogen hjemmefra på rejsen, føler man nemt, at man kan være 100 % sig selv og pr. automatik lærer man nye sider af sig selv.

Det betyder også, at man pludselig møder vidt forskellige mennesker fra vidt forskellige lande. Folk har vidt forskellige aldre - nogle er færdiguddannede, 50+, igang med uddannelse eller arbejder som nomader. Det er jo

mennesker med livserfaring, som man kan trække på og lære en del fra.

Uden for normen

Det er måske uden for normen, og jeg kender ret få danskere, der har gjort som jeg. Den klassiske danske sabbatårsrejsende, får ofte bestilt en gruppetur med jysk rejsebureau, hvor en del ting allerede er planlagt på forhånd. Man har allerede sin store gruppe omkring sig, og man er måske mindre åben overfor at møde nye mennesker.

Jeg kan rigtig godt lide adrenalin-kicket og komme ud af min komfortzone, for man ved aldrig, hvad man skal forvente. At have friheden til at gøre, hvad man har lyst til. Ikke planlægge for meget men blot hoppe et fly eller en bus og være åben og modtagelig for alt, der venter. Det fører én spændende steder hen.

Man står til gengæld også med ansvaret helt selv. Jeg er blevet røvet en del gange og taget forbi politistationen helt alene. Kommet ud for flere uheld og taget på hospitalet - også helt alene.

Det kræver mod - især i et land, hvor politiet kan være korrupt, og hospitalerne ikke fungerer optimalt. Til gengæld står man efterfølgende med en følelse af, at man kan klare, hvad som helst efter at have været igennem adskillige rutsjebaneture. Mere robust, når uheldet opstår, for man har jo været igennem det. Jeg tror helt klart på, at jeg kan tage det med videre på studiet.

At finde sit eget spor

Jeg ved, at nogle betragter sabbatår som spild af tid. Men jeg skal være ærlig og sige, at det har været den bedste beslutning i mit liv. 3 år hvor man kan tænke, reflektere, koble fra, genoplade batterierne, udfordre og udvikle sig selv samt opleve verden. Faktisk blot forsøge at finde sit eget spor.

Både arbejdet som lærervikar, tjener, pædagogmedhjælper samt omsorgsmedhjælper for børn og unge med autisme og ADHD. Ofte jongleret imellem flere forskellige jobs, passet foreningslivet, været aktiv i politik og i Palæstina-konflikten.

>> Desværre oplever nogle unge et pres fra forældre om at skynde sig igennem uddannelsessystemet, blive hurtig færdig, få sig et arbejde – for så har man den "perfekte" søn eller datter. Men det narrativ er simpelthen forkert...

>> Uddannelse er naturligvis vigtig, men det er selvudvikling også!



Til gengæld også haft muligheden for at rejse verden rundt: På det europæiske kontinent besøgt Spanien, Portugal, Frankrig og de Kanariske øer. Sejlet rundt i Caribien på en lille båd i 1,5 måned. Backpacket igennem Brasilien, Paraguay, Argentina, Chile, Bolivia, Peru, Colombia, Panama, Costa Rica og Mexico. Krydset et par destinationer i USA: Miami, New York og Puerto Rico

For blot at opsummere nogle af mine oplevelser: Lært at surfe, dykke og fået en kæmpe interesse for hiking. Hiket mit første 6088 m bjerg under minus 20 C i Bolivia samt besteget tonsvis af gletsjere i Patagonien og vulkaner flere steder i verden. Jeg har oplevet det verdenskendte karneval i Rio og taget til den sydligste by på jorden i Argentina med udsigt til pingviner, hvaler og Antarktis (Næsten!). Set 3 af verdens 7 vidundere, hvor jeg bl.a. har været på 5 dages hike til Macchu Picchu. Taget på et mindfulness retreat i Colombia, vandret rundt i Amazonas regnskov og sejlet fra Peru til Colombia igennem Amazonas floden.

Frihed istedet for planer

At kunne gøre dette solo har været vildt fantastisk; Det giver nemlig en friheden til at gøre lige, hvad man har lyst til. Fx vågne en morgen i Portugal og tænke: Hvor skal jeg hen i dag? Brasilien, Tenerife eller Madrid? Gør hvad dit hjerte begærer!

Den perfekte rejseopskrift for mig har bestået af ikke at lave nogen plan. Følger man en plan, låser man sig fast og er derfor mindre fleksibel. Det rette for mig har været at følge spontanitetens retning.

Har det altid været en dans på roser? Nej, absolut ikke! Selvfølgelig er der perioder, hvor man kan føle sig ensom, og andre dage hvor man føler sig fyldt af mennesker. Jeg har også været uheldig ad helvede til; Været på hospitalet flere gange og stået 2 gange i en situation, hvor både kreditkort og telefon har været stjålet.

Jura venter

Nu skal jeg læse jura i København, og jeg har aldrig været mere klar. Jeg har fået erfaring og oplevelser for livet, og

jeg er da helt klart blevet mere dannet, mere modig, mere selvsikker, lært en del om mig selv - og vigtigst af alt; fundet mere ro i alle de beslutninger, jeg har truffet eller kommer til at træffe. Tillige langt mere taknemmelig over livet i Danmark og fået en kæmpe forståelse for forskellige kulturer i verden.

Desværre oplever nogle unge et pres fra forældre om at skynde sig igennem uddannelsessystemet, blive hurtig færdig, få sig et arbejde - for så har man eksemplet på den "perfekte" søn eller datter. Men det narrativ er simpelthen forkert...

Livet bør ikke kun handle om at skynde sig. Eller sammenligne sin succes med andres. For hvad er succes?

Dannelsesaspektet er jo også vigtigt - det kan man ikke ligefrem læse sig til. Livet bør i langt højere grad handle om at komme ud af sin komfortzone, udfordre sig selv, møde forskellige kulturer, sætte livet i perspektiv og gøre ting uden for "Normen". Sabbatår giver netop den mulighed. Uddannelse er naturligvis vigtigt, men det er selvudvikling også!

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Vi kan ikke presse unge til at vælge det, der er godt for samfundet

UU vejleder Susan Tangrid lever med civil ulydighed, når hun insisterer på, at flere unge har brug for vejledning. Desuden har hun et ønske om at få masseret karrierelæring ind i folkeskolen gennem et tættere samarbejde mellem lærere og vejledere.

Flere unge bør tage en erhvervsuddannelse og kun 20 procent af de unge har brug for vejledning. Det er nogle af de politiske beslutninger, som vejledere i landets ungdomsvejledning er underlagt. Men virkeligheden er en helt anden end de politiske intentioner. Det ved vejlederne. Denne måneds vejlederprofil Susan Tangrid sætter en fed streg under, at unge ikke altid lige passer ind i de kasser, som Christiansborg forsøger at presse de unge ned i.

»Det er en håbløs tankegang, at kun 20 procent af de unge skal have vejledning. I min vejledning står jeg over for unge på et 10. klassecenter, hvor de fleste har brug for vejledning, og så har jeg en vejledningsopgave på en privatskole, hvor de fleste er erklæret uddannelsesparate og dermed ikke som udgangspunkt har brug for individuel vejledning. Men den sidste gruppe er lige så usikre, de bekymrer sig om fremtiden og har rigtig mange spørgsmåls, der handler om deres valg. De ved måske godt, at de vil på en gymnasial uddannelse, men tvivl fylder alligevel meget. Hvis jeg skal følge loven, bør jeg sige til dem, at de selv må finde ud af tingene sammen med deres forældre. Det er et paradoks, at vi har en lov, der peger i én retning og en virkelighed blandt de unge, som peger i en anden. Så selvfølgelig må jeg som vejleder være lidt ulydig,« siger Susan Tangrid.

I 11 år har hun været ansat som vejleder på UU Slagelse, hvor hun også er tillidsrepræsentant for kollegerne.

Hun mener nok, at politikerne kan leve med lidt civil ulydighed, når det handler om at hjælpe de unge. For som

hun konkluderer, så er vejledningsloven nok i højere grad udmøntet af en økonomisk virkelighed end af, hvad de unge reelt har behov for.

»Jeg er sikker på, politikerne i bund og grund ønsker, at vi giver den vejledning, de unge har behov for, så de kommer videre til de uddannelser, de drømmer om.«

Vejledning til alle

I det hele taget kunne Susan Tangrid godt ønske sig, at der blev lidt mere fokus på mennesket i de rammer, politikerne sætter op for vejledningen.

For det første burde der være et system, så vejledningen er til alle. Man rammer ikke behovet hos de unge, når det kun er de "ikke uddannelsesparate" som i princippet er berettiget til individuel vejledning.

»Det er godt, man nu arbejder på nogle andre begreber, så vi kommer af med begrebet "ikke uddannelsesparate". Men uanset hvad man ender med at kalde det, så ved de unge godt, at det er stigmatiserende, hvis vejledning kun er forbeholdt nogle udvalgte grupper. Det ville være mere formålstjenligt med nogle mere opbyggelige og konstruktive tilgange. Unge bliver ikke motiverede af at få at vide, at de er erklæret "ikke uddannelsesparate" eller noget tilsvarende. Jeg oplever unge, som bliver opgivende i stedet for at blive motiverede. Det er drøn ærgerligt.«

Derfor ønsker Susan Tangrid en mere menneskelig vurdering, hvor det ikke kun er nogle faglige mål, de unge skal leve op til.

Samfundet kan ikke betemme

Desuden oplever hun i sine møder med de unge, at politiske mål om, at unge skal vælge bestemte uddannelser har svært ved at slå igennem på de unges valg.

»Selvom det samfundsmæssigt er en god ide, at flere tager en erhvervsuddannelse, så er det ikke mit indtryk, at man kan presse unge til at tage bestemte valg. Man kan ikke presse et ungt menneske med, at det er godt for samfundet. De unge er i højere grad optagede af at tilfredsstille forældrene i deres valg, de vil gerne passe ind i ungdomsgruppens diskurs, og for mange betyder det et valg af gymnasiet.«

Dermed ikke sagt, at der ikke kan gøres noget for at åbne de unges øjne for andre typer af uddannelser. Men det kræver helt andre tiltag med et stærkt fokus på karrierelæring.

Susan Tangrid drømmer om at der bliver mulighed for et langt tættere samarbejde med lærere og vejledere, så vejledningsaktiviteterne kan blive en mere integreret del af undervisningen.

Hun slår samtidig til lyd for, at der i det hele taget gøres op med nogle af de strukturelle rammer, der er omkring unge og vejledning. Det gælder også mantraet om at vælge rigtigt og skynde sig at få en uddannelse.

»Selvom disse ting er bedst for samfundet, så er det naivt at tro, at det kommer til at ske. Mantraet er også direkte i modstrid med, hvordan det er gået alle os, der har fået en uddannelse. Vi har jo også rejst, fjumret rundt og derefter fundet vores vej. Det er de færreste, der bliver til det, som de har en idé om



Susan Tangrid oplever i sin vejledning helt konkret flere skrøbelige unge, som er i mistrivsel. Vejledningen handler derfor i stigende grad ikke om uddannelse, men mere om det at være menneske, at være i tvivl og om hvordan den enkelte finder sit ståsted som menneske.

som 14-årige. Derimod tror jeg det ville være godt for alvor at få masseret karrierelæringen godt ind i folkeskolen som noget lærere og vejledere er fælles om.«

Inspirationen til karrierelæring mener Susan Tangrid, at lærere og vejledere kan finde i professor Rie Thomsens lille bog "Tænkepause om karrierelæring".

»Vi burde arbejde med karrierevejledning tidligere i skolen i et samarbejde mellem lærere og vejledere og herunder at vi får en større grad af praksis ind i skolen, så eleverne helt konkret kan relatere de boglige fag til virkeligheden. Hvis det bliver mere konkret og vi starter tidligere, får eleverne et bredere grundlag at træffe valg på. Det kan blandt andet ske gennem samarbejde med virksomheder, som kan stille helt

konkrete opgaver. Det vil betyde, at eleverne kan begribe, at de boglige fag i skolen har en sammenhæng til virkeligheden. Desuden viser alle undersøgelser, at mange unge låser sig fast på et uddannelsesvalg i begyndelsen af 8. klasse og derfor skal vejledningsaktiviteterne starte tidligere.«

Unge i mistrivsel påvirker

Det stigende antal skrøbelige unge og unge som har været hjemmeskolet på grund af skolevægning i flere år påvirker i stigende grad måden at være vejleder på.

»Jeg får flere samtaler som ikke handler om uddannelse, men mere om at være menneske og om at finde sin plads. Også den kollektive vejledning har fået et andet fokus end for otte år

>> Selvfølgelig må jeg som vejleder være lidt ulydig.

siden, hvor det var meget orienteret omkring uddannelsesvalg. I dag er samtalerne orienteret mod individet. Jeg oplever, at tvivl fylder meget mere i dag, hvor jeg som vejleder må sige, "ja, det er godt at have en plan, men den må ikke være så stram, at den blokerer for valget og for at noget uforudset kan opstå." Tvivl er faktisk ok, og det har de unge behov for at høre, for livet kan ikke styres ned i alle detaljer.«

Susan Tangrids appel til politikerne er at have øje for alle de skrøbelige unge og sørge for at skabe mulighed for at hjælpe dem også, selvom de ikke passer i de kasser, der allerede er.

»Hvis disse unge ikke støttes og hjælpes tilbage i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet, så kommer de til at koste samfundet på lidt længere sigt.«

Hun mener, at der er i systemet er en vigende motivation for at undersøge, hvorfor den enkelte elev trækker sig fra skolen.

»Jeg oplever lidt ansvarsforflygtigelse fra de offentlige myndigheder og skoler, når en elev trækker sig fra skolen. I højere grad lægges ansvaret på familien og den unge. Men jeg tror, de har brug for, at nogen rækker ud.«

Men hvornår føler Susan Tangrid så at vejledningen lykkes?

»Den individuelle vejledning lykkes for mig, når den unge føler hun er på vej og kan selv, eller går fra samtalen og ved at nogle støtter hende, hvis hun taber retningen og mister modet. Jeg synes også jeg lykkes, når de unge siger, "hvor er det dejligt, for jeg føler du ser mig". Det vidner jo om, at mange unge går med en oplevelse af, at de ikke er blevet set og ikke bliver rummet. Som tidligere lærer ved jeg, at det ikke er muligt altid at se alle 28 elever på 45 minutter. Derfor er der brug for individuel vejledning, hvor det er muligt at få en samtale.«

TEKST //

Kristina Mariager-Anderson

Vejlederens faste klummepanel består af:

Kristina Mariager-Anderson, lektor vd Aarhus Universitet, Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU)

Svend Broholm, uddannelsessekretær i 3F Odense.

Hanne Fischer, formand for Direktør- og rektorkollegiet for FGU.

Bo Klindt Poulsen, lektor i vejledning på Professionshøjskolen VIA UC

Trivsel skaber vi i fællesskab

Et nyt udviklingsarbejde peger på, at gruppevejledning rummer stort potentiale i forhold til at arbejde med unges trivsel.

Fællesskaber kan noget i forhold til unges trivsel! Unges trivsel - eller mangel på samme - er et emne, som der er massivt fokus på i disse år. I august startede der som sædvanlig en masse unge på landets ungdomsuddannelser, og i dagspressen blev jeg opmærksom på de mange artikler og indslag om unges mistrivsel. Årsagerne er mangeartede og komplekse.

I disse år nævnes coronapandemien ofte som en udløser til både faglige og sociale problematikker, som de unge bøvler med. Hovedårsagen er, at pandemien har haft enorme konsekvenser for de unges mulighed for at gå fysisk i skole, deltage i og udvikle sig i skole- og ungdomslivet.

Forskere fra Institut for Folkesundhedsvidenskab ved Københavns Universitet undersøgte i foråret 2020, hvordan coronakrisen har påvirket forskellige aldersgruppers oplevelse af ensomhed. Det mest markante resultat var den meget høje forekomst af ensomhed blandt de 16-29-årige, hvor næsten hver fjerde følte sig ensomme under coronakrisen. Før pandemien var dette tal 10-14%.

Meget forskning peger på, at adgangen til sociale fællesskaber er afgørende for de unges udvikling, og disse fællesskaber var for mange betydeligt begrænsede under den coronarelaterede nedlukning af samfundet. Dette gør sig gældende for de årgange, der i disse år starter på henholdsvis ungdoms- og videregående uddannelser.

Potentialer i gruppevejledning

Hvordan kan vejledere støtte unges trivsel? I forbindelse med et 3-årigt projekt med fokus på at udvikle nye ideer til at reducere frafald fra ungdomsuddannelserne, interviewede jeg vejledere fra HF og VUC om deres oplevelser med

at skifte den individuelle vejledning ud med gruppevejledning. Helt centralt i deres oplevelser var potentialerne af at arbejde med gruppevejledning i forhold til både vejlederrolle og de unges udbytte af vejledning.

Vejlederne oplevede sig i langt højere grad som professionelle vejledere, der arbejdede i tråd med fx FUE's principper for etik i vejledningen, respekt, ligeværdighed, uafhængighed, åbenhed og tillid. I forhold til de unge oplevede de, at gruppevejledning med fokus på fællesskaber understøtter elevernes trivsel. Grundlæggende ændrede vejledere fokus for vejledningen fra at agere løftet pegefingere, der handlede om, hvad de unge 'gjorde galt', det vil sige at have for meget fravær eller for mange manglende afleveringer, til at fokusere på og interessere sig for emner, der er vigtige for de unge, hvordan de har det og dermed søge at understøtte deres trivsel. Konkret arbejdede vejlederne med forskellige gruppeaktiviteter, som fokuserede på at give eleverne mulighed for at indgå i nye fællesskaber. Ved at engagere elever i forskellige aktiviteter, oplevede vejlederne, at mange elever opdagede sider af sig selv og hinanden, som de ellers ikke ville.

Vejlederne kunne i gruppevejledningen invitere eleverne til at engagere sig i gruppen eller fællesskabet på måder, som en-til-en vejledning ikke tillader. De fællesskaber, som blev skabt, kunne række ud over elevernes deltagelse i vejledningsaktiviteter og understøtte udviklingen af en generel fællesskabsfølelse blandt skolerens elever - som igen kan have betydelig indflydelse på personlig, social og faglig udvikling.

Menneskelig udvikling og frigørelse

Det emancipatoriske, eller frisættende, element i vejledningen er en central pointe i et socialt



Foto: Colourbox

>> Vejledningen går fra et 'fastholdelsesparadigme', som er ineffektivt og individualiserende, til et 'fællesskabsparadigme', som vejlederne mener har et meget større potentiale for at understøtte elevernes personlige udvikling og trivsel.

retfærdighedsperspektiv. (Gruppe)vejledning skal ikke bare være retningsanvisende. Tværtimod skal den give de unge muligheder for at tænke ud over de rammer, som de tænkes - eller tænker sig ind - i. Pointen trækkes i særlig grad frem i nyere definitioner af karrierevejledning, som fx af Hooley,

Sultana og Thomsen, som understreger, at karrierevejledning netop skal understøtte menneskelig udvikling og frigørelse og hjælpe dem med at opdage, udfordre og overskride neoliberale styringsmekanismer.

I gruppevejledningen ser jeg en mulighed for at hjælpe de unge med at få øje på, at andre unge kan bøvle med præcis de samme ting som en selv, at de kan være noget for andre, at de sammen (med vejlederen) kan udfordre normer for, hvordan man er 'god' nok etc. På baggrund af disse interviews og sammen med Rie Thomsen har jeg skrevet en artikel, hvor vi peger på, at vejlederne med dette skift i vejledningsfokus og -aktiviteter faktisk vender ryggen til en måde at tænke vejledning på, som har været meget fremherskende. Man kunne kalde det et 'fastholdelsesparadigme'. Det gør de, fordi de finder det ineffektivt og individualiserende. I stedet tilslutter de sig et 'fællesskabsparadigme', som de ser som havende et meget større potentiale for at understøtte elevernes personlige udvikling og trivsel.

Vi sender undervisningen på Værksted

Sport
Ridning
Landbrug
Musik
Kunst/Håndværk
Film/Teater
IT/Medie
Køkken/Kantine
Bygge/Anlæg
Motor/Metal
Natur

Efterskole for Unge med særlige behov

www.tolneefterskole.dk

med mulighed for at få et fagligt løft i dansk og matematik

“Centralt beliggende med tog lige til døren”

Tlf. 9893 0511
Dvergetvedvej 95 Tolne

Botræning

TOLNE
EFTERSKOLE

Helle for fællesskab og udvikling
Efterskoleophold for sent udviklede unge

Kom og vær en del af vores fællesskab og mød nye venner.

Du møder en prøvofri skole med praktiske og kreative værksteder og hvor vi sammen har fokus på din personlige udvikling og livsglæde.

Læs meget mere om vores tilbud på:
www.efterskolenhelle.dk

helle
for at komme videre

En ny chance – en unik mulighed

HjælpeGuide

Nyt STU-tilbud på Efterskolen Helle

HjælpeGuide er et flerårigt forløb for unge med interesse for turisme og service. Der er bopligt, og gennem undervisning, bo- og jobtræning samt individuel vejledning hjælpes den unge på rette vej – mod en meningsfuld tilværelse.

HjælpeGuide optager fire unge årligt, og der er optagelse året rundt.

Yderligere information, tlf. 8638 4466

HjælpeGuide

Efterskolen Helle, Dyrehavevej 28, 8500 Grenaa.
www.efterskolenhelle.dk

STU-Ildrætsmedhjælper på Ulbølle
- en uddannelse for livet
- basis for et værdigt voksenliv

UNGDOMSUDDANNELSE FOR UNGE MED SÆRLIGE BEHOV

DRÆTSEFTERSKOLEN ULBØLLE

WWW.IEU.DK • TLF. 62 20 30 77



BØGEVANGSKOLEN - Vejle Fri Fagskole

- EN GOD START PÅ VOKSENLIVET



STU MED SIGTE PÅ ARBEJDE OG LIV

Vi tilbyder en samlet pakke til unge med særlige behov.

Vores fokus ligger på at klargøre eleverne til et selvstændigt voksenliv.

BØGEVANGSKOLEN | BØGEVANG 18 | 7100 VEJLE
 TLF. 7582 1176 | MAIL@BVSK.DK | WWW.BVSK.DK



EGÅ UNGDOMS- HØJSKOLE GØR UNGE UDDANNELSESPARATE

ET BREAK FRA DEN NORMALE SKOLEGANG UDEN EKSAMINER OG KARAKTERER GIVER SELVTILLID OG MOD TIL AT KOMME VIDERE I LIVET OG I UDDANNELSE



ALTERNATIV TIL FGU ELLER EN DEL AF EGU

- OPSTART I JANUAR OG AUGUST
- GÅ HER ET HALVT ELLER ET HELT ÅR
- MENTORORDNING
- PERSONLIG OG SOCIAL UDVIKLING
- FOTO · IDRÆT · DESIGN · ESPORT
- FILM · TEATER · MUSIK · KUNST
- PSYKOLOGI · BÆREDYGTIGHED



FOR 16-19 ÅRIGE



WWW.EUH.DK

TEKST //

3 X R



Rie Thomsen: Forskningsenheden i vejledning, DPU, Aarhus Universitet, professor, Ph.d. i karrierevejledning.

Randi Boelskifte Skovhus: Center for Livslang Læring og Program for karrierevejledning, VIA. Ph.d. i karrierevejledning.

Rita Buhl: Lektor på VIA, underviser på Diplomuuddannelsen i uddannelses-, erhvervs- og karrierevejledning.

Vores trang til at kontrollere det ukontrollerbare

Det egentlige liv opstår i mødet med det, der ikke kan kontrolleres. Det er her, al ægte berøring og alle virkelige, betydningsfulde erfaringer opstår. Mødet mellem det egentlige liv og det ukontrollerbare karakteriseres som et betydningsfuldt øjeblik, hvor der finder en resonans sted mellem den enkelte og verden.

Anmeldelse af

'Det ukontrollerbare', Hartmut Rosa, 8. oplag, 2022, Eksistensen

Vi har tidligere ret begejstret anmeldt Rosas bog 'Fremmedgørelse og acceleration'. I bogen 'Det ukontrollerbare' får vi endnu et lille udsnit af den enorme mængde af sociologisk og eksistentielt tankestof, som Rosa deler med verden. Her i en forholdsvis beskeden mængde set i forhold til hans hovedværk 'Resonans', som danner et fundament og udkom forud for 'Det ukontrollerbare'. 'Det ukontrollerbare' tæller blot 111 sider. Men lad os begynde lidt utraditionelt med slutningen og gøre et forholdsvis langt citat i en tro på, at måden Rosa afrunder denne bog har en resonanskvalitet, der vil tale til Vejlederens læsere, som den gjorde til os:

Slutning

Denne lille bog og særligt den pessimistiske slutning er bestemt ikke den højeste visdom og heller ikke det sidste ord i henseende til spørgsmålet om, hvor grænserne går mellem det kontrollerbare og det ukontrollerbare, og hvordan vi samfundsmæssigt for-

holder os til det sidste eller burde forholde os. Det er kun et forsøg på at reflektere over det, som jeg mener at kunne identificere som modernitetens grundmodsigelse; det er en mellemstation i refleksionen over forholdet mellem resonans og kontrollerbarhed, som måske kan kaste et nyt lys over vores politiske problemer, men også over hverda-

>> Hvis vi følger vores begær 100 %, vil vi blive utilregnelige. Hvis vi til fulde kontrollerer og undertrykker vores begær, forhærdes vi overfor os selv og verden og mister evnen til resonans.

gens personlige problemer, over de ydre og de indre kampe, som vi udkæmper hver dag. Måske kan bogen derudover også hjælpe med at forklare, hvor al frustrationen og vreden over livet og samfundet og fortvivlelsen over verden kommer fra på trods af, at verden på en måde uden fortilfælde i historien er åben og kontrollerbar for os. Vreden og frustrationen bunder ikke i det, som vi endnu ikke kan få fat i, men i det, som vi har mistet, fordi vi kontrollerer det og hersker over det. (s. 99)

Som denne slutning vidner om, så skal man ikke lade sig narre af det beskedne antal sider i bogen – der står vældig meget på de få sider, og man skal høre godt efter for at følge med i Rosas tanker. Til gengæld tilbyder Rosa også i denne bog en stemme, som er nutidig og som reflekterer sin kontekst og samtidig i genkendelige og konkrete eksempler. Så der er hjælp undervejs.

Bogen indledes således med en erindring, som mange vil have med fra deres barndom, nemlig oplevelsen af den første sne. Et fænomen, som i sin ukontrollerbarhed blev oplevet, som noget der kom fra en anden verden og forvandlede liv og leg for en stund. På den måde får Rosa sat os på sporet af,

hvad vi kan forstå ved 'ukontrollerbarhed' som begreb på godt og ondt. Vi kender også til en helt overgearet optagethed af 'en hvid jul', som vi ville ønske, at vi kunne bestemme og bestille, men som vi netop ikke kan kontrollere. Ved hjælp af denne metafor og andre genkendelige eksempler på det modernes hang til at ville kontrollere det ukontrollerbare, leder Rosa os hen til den tese, som er bogens udgangspunkt: Når vi i det senmoderne på alle niveauer stræber efter at have kontrol over verden, så møder verden os som en række af 'aggressionspunkter', dvs. som fænomener, som det gælder om at kende, nå, erobre, beherske, benytte. Netop gennem denne stræben viser det sig, at livet (erfaringen af livfuldhed og hændelser, eller det der gør resonans mulig) trækker sig tilbage fra os, og det medfører omvendt angst, frustration, vrede og fortvivelse, som bl.a. giver sig udslag i afmægtig politisk og aggressiv adfærd.

Verden som aggressionspunkt

Rosa udfolder, hvad han forstår ved verden som aggressionspunkt. Han skriver, at vi kan forstå drivkraften mod at kontrollere det ukontrollerbare både som angsten for ikke at lykkes og være lige så god som andre. Og vi kan også forstå drivkraften som en attraktiv kraft, som knytter sig til håbet om hele tiden at udvide vores rækkevidde, blive bedre og kunne mere. Der er således en dobbelthed at spore i vores hang og trang til at ville kontrollere.

Rosa mener, at kontrollerbarhed ikke kan ses som en enkel homogen proces. Kontrollerbarhed består ifølge Rosa af mindst disse fire forskellige elementer: At gøre noget kontrollerbart betyder at gøre det synligt, at gøre det tilgængeligt, at kunne beherske det og at gøre det nyttigt. Og det mulige mål og dermed også et motiv for at gøre verden kontrollerbar er magt.

I det efterfølgende kapitel viser Rosa hen til det han kalder 'den paradoksale bagside' af bestræbelserne; nemlig verdens gådefulde tilbagetrækning. Når vi øger og udvider kontrollen over det ukontrollerbare, så bliver verden stum, og den bliver både truet og truende. Vi kender det fra miljødelæggelser, men også i en kaotisk og farlig globalisering, fx når 'det fremmede' trænger sig på, og vi forsøger at afgrænse vores trygge og fortrolige verden på protektionistisk eller sågar militaristisk vis – det ser ud

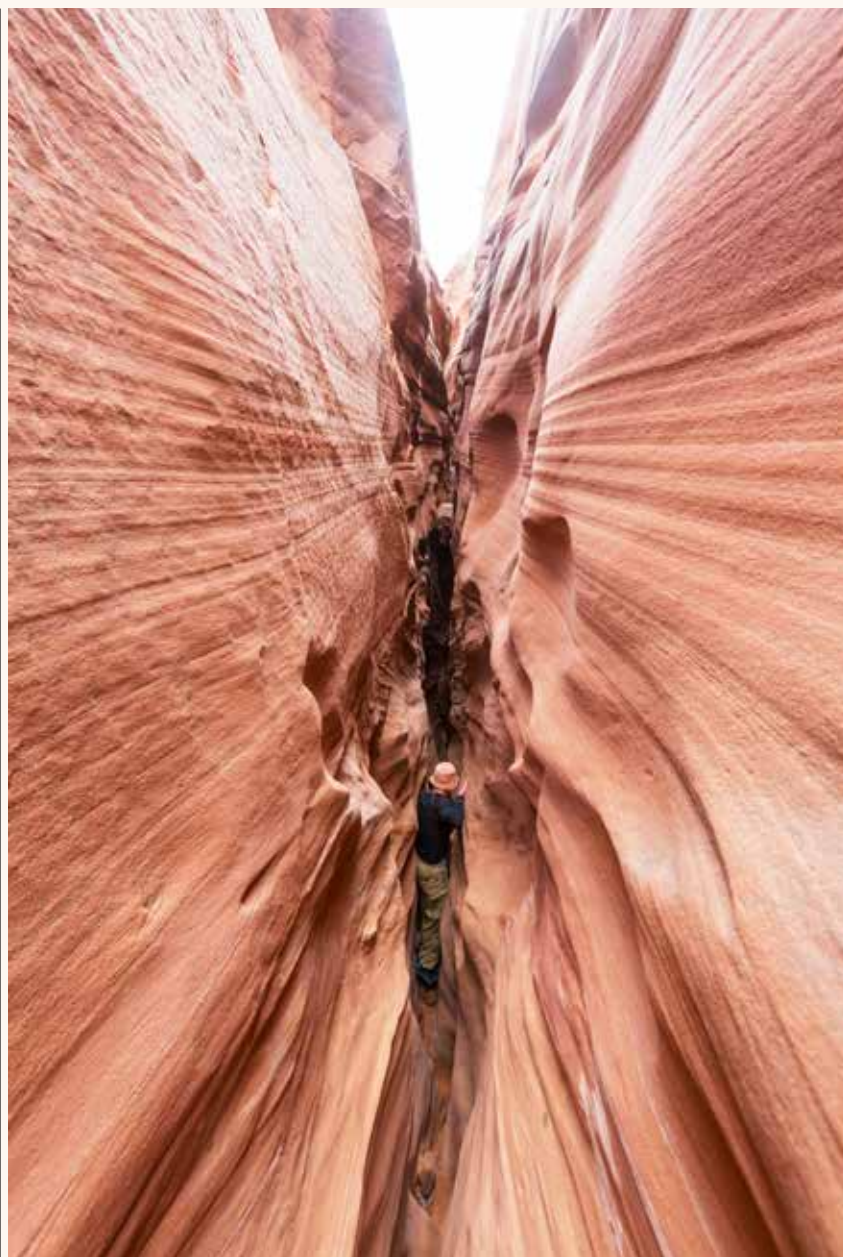


Foto: Colourbox

til at bestræbelserne på at kontrollere fører det ukontrollerbare med sig.

I kapitel fire bliver vi ført ind i begrebet om resonans og verden som resonanspunkt. Dette kapitel bygger på Rosas bog med titlen 'Resonans'. Her giver Rosa en overskuelig præsentation af begrebet beskrevet i fire punkter: 1) punktet hvor man bliver påvirket eller 'kaldt' på (afficering), 2) punktet med selvvirksomhed (svar), 3) punktet med forvandling (transformation) og 4) punktet med det ukontrollerbare (resonans lader sig ikke frembringe instrumentelt). Herfra hengiver bogen sig

til den grundlæggende modsigelse og de gensidige spændinger mellem resonansbegrebet og vores krav og hang til at ville kontrollere det ukontrollerbare. Rosa undersøger disse spændinger med henblik på at generere idéer til, hvordan spænding og modsætning måske kan overvindes.

Kontrol af liv og karriere

I kapitel fem og seks præsenteres vi dels for fem teser om tingenes kontrollerbarhed og om erfaringen af det ukontrollerbare. Dels får vi nogle konkrete bud på nogle grundkonflikter og

på hvordan vi søger kontrollerbarhed i forbindelse med udvalgte milepæle i livet, fx fødsel, opdragelse og dannelse, karrierevalg og livsplanlægning, alderdom og død. Her ligger genkendeligheden ligefor, og vi arbejder jo i vejledning med mange af disse milepæle. Rosa peger her også på muligheder og risici, som vi genkender og taler om i vejledningsfeltet, fx i forhold til forskellige parters stræben efter at planlægge og kontrollere menneskers liv og karriere.

Kapitel syv og otte tager læseren med i en undersøgelse af denne grundkonflikts (altså spændinger og modsætning mellem det ukontrollerbare og bestræbelsen på at kontrollere) strukturelle dimension. Tesen er, at 'verden trækker sig tilbage og unddrager sig og trods alle anstrengelser fortsat står som det ukontrollerbare'. Bestræbelsen på at gøre det ukontrollerbare kontrollerbart står dog som en 'funktionsnødvendighed', og dynamikken i det sociale liv skabes i konflikten mellem det kontrollerbare og det ukontrollerbare om end disse fronter hele tiden forskubber sig. Rosa anskueliggør den strukturelle dimension gennem fem grundtendenser om det sociale liv: 1) tvangen til optimering, 2) bureaukatiets logik og buddet om retfærdighed, 3) gennemsigtigheds- og dokumentationskrav, 4) tingsliggørelse og retsliggørelse, og sidst 5) det han kalder for 'den identificerede tænkning' – en forestilling om, at man har gjort noget kontrollerbart ved at sætte det på begreb. Han skriver sidst i kapitel syv: 'Vi bliver aldrig færdige med den verden, der møder os, men vi møder den ofte og i stigende grad, som om vi var det. Og det her er en hund, og det der er et hus.' Perspektiveret til vejledningsfeltet er det måske det, der er på spil hvis vejleder i mødet med den vejledte kommer til at glemme, at vejleder ikke kender netop dette menneskes udfordringer og håb – selvom vejleder har mødt mange andre vejledte, der formelt er placeret i samme 'kategori'. Og kategorier er der mange af i vejledningsfeltet; uddannelsesparat, aktivitetsparat, frafaldstruet, gennemførsel, motivationssamtale forsat selv listen.

>> Vreden og frustrationen bunder ikke i det, som vi endnu ikke kan få fat i, men i det, som vi har mistet, fordi vi kontrollerer det og hersker over det.

Begæret efter det ukontrollerbare

I det næstsidste kapitel, som Rosa kalder: 'Begæret, der ikke kan kontrolleres, og begæret efter det, der ikke kan kontrolleres', peger han begæret ud som et særligt fænomen, der er til at forstå for os alle som noget, der ikke lader sig kontrollere. Begæret, siger han, er altid i spil, når der bliver 'kaldt' på os, eller vi lader os påvirke. Men netop her bliver det tydeligt, hvori modsætningen og spændingen består. Hvis man følger sit begær 100 %, ville vi blive utilregnelige og ikke til at leve med, og dermed forsvinder muligheden for resonansrelationer. Hvis vi til fulde kontrollerer og undertrykker vores begær, forhærdes man overfor sig selv og verden og mister evnen til resonans. Som svar på dette dilemma, peger Rosa på det han kalder 'halvkontrollerbarhed'. Vi kan ikke begære noget vi ikke kender til og ved noget om eller ikke kan nå (jf. første og anden dimension i at gøre noget kontrollerbart – synlighed og tilgængelighed). Men forskellen bliver om vi oparbejder kontrol for at kontrollere eller om vi gør det for at komme i et 'svarende forhold' til det, vi lærer at kende og opnår. Et svarende forhold fører transformation med sig og gør dermed erfaring med liv muligt (jf. tredje og fjerde dimension – at beherske og gøre nyttigt). Her peger Rosa på, hvordan det senmoderne projekt netop IKKE har et svarende forhold som motiv, men snarere ønsker at holde fast i begæret for begærets skyld. Når vi som mennesker holder fast i begæret for be-

gærets skyld vil vi umætteligt forblive forbrugere i en endeløs vækstspiral. Vi bliver aldrig rigtig tilfredse, og i stedet for resonanserfaringer får vi snarere hele tiden 'kamp-erfaringer' med at underlægge og bemægtige os verden.

Det er her vi som læsere begynder at se det pessimistiske billede, som Rosa omtaler i sin lille slutning. For det er ikke uden konsekvenser at bruge det aldrig tilfredsstillende begær som drivkraft i et samfundsprojekt. Det føder frustration og vrede, aftagende libido – faren for en post-emotionel og post-seksuel tidsalder. Skræmmende viser Rosa i sit sidste kapitel, at et andet samfund er muligt, men at det risikerer at komme som en tilbagevenden af det ukontrollerbare – nu som monster! Vi ser det på klimaområdet, vi ser det på teknologiområdet. Et ultimativt ukontrollerbart monster skabt af menneskers forsøg på at gøre verden kontrollerbar, som kan symbolisere paradokset, er ifølge Rosa projektet med atomkraft. Med evnen til at kunne spalte atomkerner har moderniteten nået et nyt trin i forhold til at gøre materien kontrollerbar. Men samtidig er der skabt en helt ny risiko for, at det umiddelbart kontrollerbare vender tilbage i en ukontrollerbar monsterudgave.

Modernitetens grundmodsigelse

Og det er så her, at vi skal tilbage til citatet, som vi indledte med – det som er Rosas afslutning på bogen. Den pessimistiske slutning og bogens teser og undersøgelser beskriver verdensforhold, som er skabt af mennesker. Det er en pointe hos Rosa, at det resonante verdensforhold beror på en indsigt og en følsomhed overfor den fremmedgørelse, som er konsekvensen af det senmodernes hang til at ville kontrollere. Så at sætte lys på dette, som han identificerer som modernitetens grundmodsigelse, må også være et skridt i retning af en mulig transformation – 'en mellemstation i refleksionen over forholdet mellem resonans og kontrollerbarhed, der hjælper os med at forklare, hvor al frustrationen og vreden kommer fra...'. Så hvor skræmmende læsning det end måtte være, så vil vi gerne opfordre vejledere og andre til at kaste sig ud i at læse denne bog.

Vi har hjertet med – og giver aldrig op!

Kender du en ung,
der er tæt på at falde
fra en uddannelse?



Holdstart

Efterår 19 uger
(start august)

Forår 23 uger
(start januar)



HESTE



E-SPORT



HÅNDVÆRK



9. KLASSES PRØVER



“HURTIG I JOB”

TEKST //

MARIA SOLHØJ MADSEN,STUDIEVEJLEDER OG VEJLEDNINGSKOORDINATOR, AARHUS UNIVERSITET
SAMT MEDLEM AF BESTYRELSEN I DANMARKS VEJLEDERFORENING

Reglerne og den enkeltes situation

”Nogle gange føles det bare som om, at Universitetet ikke har lyst til, at jeg færdiggør min uddannelse”.

Sætningen kommer fra en kvinde, tæt på at færdiggøre sin uddannelse, men som resultat af en stresssygemelding nu er ved at finde ud af, hvordan hun kan afslutte den.

Med regelsættet åbent i den ene fane og snuden langt nede i hendes studieprogram i en anden, bliver jeg nødt til at trække mig lidt tilbage. Hov – her er vist brug for en korrektion af, hvordan ”Universitetet” har det med, at hun afviger fra den lige vej. Selvom det på en måde er lidt stort at tage Universitetets holdning i min mund – de 8000 ansatte taget i betragtning – følte jeg mig ret sikker i min udmelding om, at det både af etiske og økonomiske årsager bestemt er i vores interesse, at hun færdiggør sin uddannelse. Og at hun er meget velkommen til at være her, også selvom hun ikke er gået den lige vej.

Tilbage til regelsættet og studieprogrammet, men efterladt med en overvejelse over, hvordan de strukturer, rammer og regler, vi har på universitetet, også virker på vores studerende: Som studievejleder har jeg en opgave i at arbejde for at fremme trivsel og gennemførelse hos vores studerende. Det gør jeg blandt andet gennem 1:1 vejledningssamtaler, som ofte benyttes af studerende, der på grund af sygdom eller andet må afvige fra det oprindelige studieprogram.

Her skal jeg være godt inde i reglerne, så jeg kan forklare mulighederne for den studerende, som kan træffe beslutninger på baggrund af det. Fra de studerende ved jeg, at en god studievejleder er en der har styr på tingene, hvilket giver god mening med de mange ting, der skal holdes styr på. Derfor er det også ofte det, der bliver mit afsæt for vejledningssamtalen – at være godt inde i de regler, der er aktuelle for den studerende.

>> Jeg har som studievejleder ikke kun en opgave i at formidle reglerne troværdigt, men nogle gange også i at oversætte det system, jeg repræsenterer.

Men samtalen med kvinden mindede mig om, at jeg som studievejleder ikke kun har en opgave i at formidle reglerne troværdigt, men nogle gange også at oversætte det system, jeg repræsenterer. Jeg skal minde mig selv om at tage den dimension med i vejledningssamtalen, og bekræfte, at man hører ligeså meget til som studerende, selvom man ikke tager den lige vej som flertallet (hvilket der i øvrigt er mange, der ikke gør). At det ikke er dem, der er noget i vejen med. Men at matchet mellem systemets rammer og deres personlige situation kan give en følelse af – med den studerendes ord – at Universitetet ikke har lyst til, at de er her.

En selvfølgelighed for mig, men som jeg den anden dag blev mindet om, at jeg gerne må italesætte. Og at det måske er et særligt vigtigt budskab at formidle som studievejledning i et system, hvor mange regler og rammer sætter dagsordenen.

DET ER GODT AT VÆRE I TVIVL



friefagskoler.dk
Faglighed i praksis

Frie Fagskoler er
erhvervsrettede og
virkelighedsnære kostskoler
for unge med praktiskfaglige
interesser.



PRØV FØR DU VÆLGER

Eleven kan vælge en af følgende faglinjer på forskellige niveauer:
Håndværk • Gamedesign • Design • Sundhed, omsorg, pædagogik
• Event • Turisme • Gastronomi • Hest • Landbrug

Erhvervslinje

Når en praktikplads og faglig interesse er vigtig for at komme i mål
og videre på EUD eller EUX

10. klasse

Når der lige behøves et boost i en anderledes praktisk og kreativ
10. klasse inden gymnasiet eller en erhvervsuddannelse/EUX

Akademilinjje

Når et fag skal nørdes igennem på højt niveau og i mange timer
– og at bestå en optagelsesprøve er næste trin mod uddannelse

Joblinje

Når der er særlige behov, som skal tilgodeses, og målet er
at blive klar til et ufaglært job

Mulighed for mentorordning fra 16 år
og enkeltfag i dansk og matematik

